

Силабус курсу:

СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ

Соціальне консультування та реабілітація

Ступінь вищої освіти:	Магістр
Спеціальність:	053 «Психологія соціальної роботи»
Рік підготовки:	3
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	4,8
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	Іспит

Автор курсу та лектор:

к. психол. наук, доцент Побокіна Галина Миколаївна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

доцент кафедри практичної психології та соціальної роботи

посада

pobokina@snu.edu.ua	+38-066-923-16-16	+38-066-923-16-16 Viber, телеграм	аудиторія за розкладом
електронна адреса	телефон	месенджер	консультації

Анотація навчального курсу

Цілі вивчення курсу:

Метою лекційних занять за дисципліною є забезпечення ознайомлення студентів з місцем і значенням консультування у процесі професійної діяльності фахівця у сфері соціокультурної діяльності, опанування ними теоретичними знаннями та практичними вміннями консультування різних категорій споживачів соціокультурних послуг з метою їх інформування, оптимального задоволення соціокультурних потреб та вирішення широкого спектру проблем у соціальній та культурній сферах життєдіяльності. Під час вивчення курсу студенти знайомляться з теоретичними концепціями консультування, опановують понятійний і термінологічний апарат дисципліни, опановують навички і техніками ведення консультативної бесіди, формують вміння вибудовувати логічну послідовність консультативного процесу та окремої консультації.

Метою самостійної роботи за дисципліною є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів; формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань; розвиток морально-вольових зусиль; поглиблення, узагальнення та закріплення знань, які студенти отримують у процесі навчання, а також застосування цих знань на практиці.

Результати навчання:

Знання: принципи соціально-психологічного консультування; особистісні якості психолога-консультанта; основні підходи в психологічному консультуванні; моделі психологічного консультування; фактори і критерії психологічного здоров'я і його порушень.

Вміння: користуватися основними формами психологічної консультації; проводити психологічне консультування з клієнтами різних типів особистості; виділяти основні етапи психологічної консультації; виявляти механізми взаємодії в процесі психологічної консультації; планувати відповідні засоби психокорекції; вміти користуватися методами проведення діагностики та психокорекції у рамках психологічної консультації; розробляти програми особистісного професійного зростання; надавати практичні рекомендації по долаттю життєвих криз та станів, що їх супроводжують в професійній діяльності (фрустрація, стрес, емоційна незадоволеність і таке інше). здійснювати поетапну реабілітацію соматичних, психічних хворих та інвалідів; попереджати формування психічного дефекту, явищ «госпіталізації», ліквідування або зменшення цих явищ; пристосовувати хворих до життя та трудової діяльності, формувати їх позитивне відношення до подолання життєвих труднощів; проводити виховну роботу з родинами інвалідів з метою формування правильного відношення оточуючих до психологічних та фізіологічних потреб хворою людини; застосовувати в своїй роботі існуючі моделі реабілітації алкоголізму, тютюну та наркотичних залежностей; організовувати реабілітаційну роботу з різними категоріями клієнтів.

Передумови до початку вивчення:

Для засвоєння дисципліни студент повинен мати знання з дисциплін: «Психологія управління та конфліктологія». Соціальна реабілітація, соціальна робота.

Мета курсу (набуті компетентності)

Мета викладання дисципліни ознайомити студентів з припущень, теорій, стратегій, програм етичних міркувань, пов'язаних з розвитком в області консультування та реабілітації. Набути знання і вміння вирішення соціальних проблем клієнтів через надання консультативних послуг.

Вивчення даного навчального курсу призначене для формування, удосконалення та розвитку у здобувача вищої освіти наступних компетентностей:

ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;

ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;

ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;

ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);

ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);

СК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;

СК6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми;

СК8. Здатність використовувати психологічні технології роботи з персоналом;

СК11. Здатність планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження, презентувати їх результати;

СК12. Здатність застосовувати основи педагогіки і психології в освітньому процесі у закладах вищої освіти.

Що забезпечується досягненням наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. (З, У/Н, К, ВА) Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах;

ПРН 7. (З, У/Н) Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті;

ПРН 10. (З, У/Н, К) Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач;

ПРН 11. (З, У/Н, К) Планувати і проводити наукові дослідження, демонструвати результати наукових робіт та готувати їх до оприлюднення.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Завдання, принципи соціального консультування. Сутність соціальної реабілітації та реадптації. Існуючі компоненти в соціальній реабілітації.	денна 2//0/2 заочна 0,5/0/0,5	Зміст і завдання, цілі соціального консультування. Принципи консультативної допомоги. Порівняльний аналіз консультування і профілактичної роботи, поради, корекції, терапії. Поняття щодо консультативного процесу. Історичні поняття соціальної реабілітації Сутність соціальної реабілітації та реадптації. Цілі і завдання дисципліни. Принципи та структура соціальної реабілітації та реадптації. Соціально-медичний компонент реабілітації. Психологічний компонент реабілітації. Соціально –педагогічний компонент реабілітації. Соціально-побутової компонент реабілітації. Професійний компонент реабілітації. Соціо-культурний компонент реабілітації.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
2.	Історія служб консультативної допомоги.	денна 2/0/0 заочна 0,5/0/0,5	Виникнення консультативної роботи і її різних підходів. Поняття консультативної психології Діагностична школа. Функціональна школа. Інтервенція. Метод вирішення проблем	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
3.	Специфіка консультування у соціальній роботі. Форми і види консультативної допомоги. Основні засоби і методи реабілітації. Соціальна реабілітація з дітьми та молоддю з особливими потребами.	денна 2//0/2 заочна 0,5/0/0	Визначення консультування у соціальній роботі. Види консультування, їх характеристика .Позиції консультанта. Типологія консультативної допомоги. Категорії консультативних впливів та їх характеристика. Теорії, моделі й школи консультування. Руховий режим. Лікувальна фізична культура (кінезітерапія). Фізіотерапія. Масаж. Мануальна терапія. Кінезіотейпірованіє Психокорекція Харчування. Апаратотерапія за допомогою технічних (ортопедичних) засобів реабілітації. Ерготерапія (трудотерапія). Основні завдання в роботі з дітьми та молоддю з особливими потребами. Соціально-психологічна реабілітація. Основні методи соціальної реабілітації молоді з особливими потребами.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
4.	Структура та етапи соціального консультування. Консультативний контакт. Особливості проведення консультативної бесіди.	денна 2//0/2 заочна 0,5/0/0	Основні етапи соціального консультування. Особливості кожного етапу. Поведінкові моделі клієнта. Процедури консультування. Умови проведення ефективного консультативного контакту. Визначення консультативного контакту.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
			Складові параметри консультативного контакту. Стадії проведення консультативного контакту.	
5.	Професійні навички та етика консультанта. Техніки і прийоми соціального консультування. Технології проведення інтерв'ю.	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0	Дотримання етичних принципів при соціальному консультуванні. Вимоги до особистісних й професійних характеристик консультанта. Інтегративна модель особистості ефективного консультанта. Шкідливі риси консультанта. Небажана поведінка консультанта. Процедури і техніки на початку консультативного контакту. Застосування певних технік на кожному етапі консультування.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
6.	Соціально-психологічне консультування в соціальній роботі.	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0	Визначення соціально-психологічного консультування. Особливості соціально-психологічного консультування. Зміст і мета соціально-психологічного консультування.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
7.	Консультування в сфері освіти.	денна 2/0/0 заочна 0/0/0	Специфіка консультування в закладах освіти: дошкільних, школах, спеціальних закладах. Основні завдання консультування в закладах освіти.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
8.	Соціальне консультування сім'ї.	денна 2/0/2 заочна 0/0/0	Поняття про консультування сім'ї. Методи і форми консультування сім'ї. Врахування особливостей розвитку сім'ї у соціальному консультуванні. Консультування проблемних сімей.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
9.	Соціальні та психологічні проблеми осіб з обмеженими можливостями. Соціальна реабілітація осіб з обмеженими можливостями. Соціальна реабілітація осіб старших віку в стаціонарних установах соціального обслуговування. Соціальна реабілітація інвалідів з порушеннями слуху та зору.	денна 2/0/2 заочна 0,5/0/0,5	Принципи реабілітації інвалідів. Індивідуальна програма реабілітації інвалідів. Етапи реабілітаційного процесу. Соціальна реабілітація громадян старших вікових груп в будинках-інтернатах. Характеристика осіб старших вікових груп, що знаходяться в будинках-інтернатах. Характеристика середовища, умов проживання в будинках-інтернатах. Сутність соціально-середовищної реабілітації інвалідів з порушенням слуху. Види порушень слуху. Технічних засобів, що використовуються в цілях соціально-побутової та соціально-середовищної реабілітації. Роль органів зору в життєдіяльності людини. Здатність до орієнтації як найбільш значимий вид обмеження життєдіяльності інвалідів з порушенням зору. Система орієнтирів, забезпечує соціально - побутову та соціальну - середовище реабілітації.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи. Індивідуальні завдання. Опитування.
10.	Професійне спілкування в соціальному консультуванні. Практична організація	денна 2/0/0 заочна 0,5/0/0,5	Особливості професійного спілкування у соціальному консультуванні. Комунікативний потенціал. Зміст, мета, засоби, функції професійного спілкування.	Аналіз ситуацій. Практичні вправи.

№	Тема	Години (Л/ПЗ)	Стислий зміст	Інструменти і завдання
	соціальної консультативної роботи.		Механізми соціальної перцепції. Значення невербального спілкування у соціальному консультуванні. Бар'єри спілкування. Етапи організації соціальної консультативної роботи. Сексуальні домагання. Випадки сексуальних домагань. Стратегії поведінки при сексуальних домаганнях. Ефект емоційного згорання. Копінг-стратегії.	Індивідуальні завдання. Опитування.
11.	Загальна кількість аудиторних занять	денне 20/0/10 заочне 4/0/2		

Рекомендована література

1. Бондаренко С.Г. та ін. Основи консультування з питань репродуктивного здоров'я: навчально-методичний посібник. Під загальною ред. Б.М. Вороника. К.: ВЦ „День печати”, 2004. – 248 с.
2. Тюття, Л. Т. Соціальна робота : теорія і практика [Текст] : навч. посіб. / Л. Т. Тюття, І. Б. Іванова. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 574 с.
3. Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. посібник / За заг ред. А.Й. Капської. – К., 2000.
4. Титаренко Т.М. Кризове психологічне консультування. – К.: Главник, 2004. – 96 с.
5. Харченко С. Я. Соціально-педагогічне консультування : наук.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / С. Я. Харченко, Н. П. Краснова, Я. І. Юрків ; Держ. закл. „Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка”. – Луганськ : Вид-во ДЗ „ЛНУ імені Тараса Шевченка”, 2011. – 403 с.
6. Хомич Г. О. Основи психологічного консультування / Г. О. Хомич, Р. М. Ткач. – К. : МАУП, 2004. – 111 с.
7. Цимбалюк І.М.соціально-психологічне консультування та корекція. – Навч.Посібн. Модульно-рейтинговий курс. – 3-тє вид. – К.: Видавничий дім „Персонал”, 2009. – 544 с.
8. Васьківська, С. В. Основи психологічного консультування [Текст] : підручник / С.В. Васьківська. – 2-ге вид. – К. : Ніка-Центр, 2011. – 424 с.
9. Вашека, Т. В. Основи психологічної практики [Текст] : навч. посіб. / Т. В. Вашека. – К. : НАУ-друк, 2009. – 200 с.
10. Самошкіна Л.М. Основи психологічного консультування : навчальний посібник / за ред. чл.-кор. АПН України, проф. Е. Л. Носенко. – Д. : Вид-во ДНУ, 2011. – 332 с.
11. Федоренко Р.П. Психологічний практикум з консультування: зміст, прийоми, технології [Текст] : навч.посіб. для студ. Вищ. Навч. Закл. III - IV рівнів акредитації / Р.П. Федоренко, К.І. Шкарлатюк. – Луцьк : Східноєвроп. Нац. Ун-т ім. Лесі Українки, 2012. - с. - (Посібники та підручники ВНУ ім. Лесі Українки).

Методичне забезпечення

1. . Кочубей Н. В. Соціокультурна діяльність : навч. посіб. / Н. В. Кочубей. – Суми : Університетська книга, 2019. – 122 с.

2. Консультування сім'ї. Ч.1: Науково-методичні матеріали для соціальних педагогів, студентів вузів. – К.: ДЦССМ, 2003. – 88 с.

3. Соціальна робота з людьми, які живуть з ВІЛ/СНІДом. Методичний посібник для проведення курсів підвищення кваліфікації. За ред. Т. Семигіної. К: Вид. дім «Києво-могилянська Академія», 2006. – 620 с.

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти та завдання	Кількість балів
Участь в обговоренні	10 (по 0,5 балів за 1 ЛК)
Практичні заняття	28 (10 практичних по 2,8 бали за 1 ПК)
Самостійна робота (контрольні роботи, реферати, есе, презентації, опрацювання наукової літератури тощо)	32
Підсумковий екзаменаційний (заліковий) тест	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Під час виконання завдань здобувач має дотримуватись політики академічної доброчесності. Запозичення (використання ідей, розробок, тверджень, статистичних або експериментальних відомостей інших авторів) повинні бути оформлені відповідними посиланнями на першоджерела. Списування або копіювання є категорично забороненими.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаково для всіх здобувачів. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей).

Перезарахування кредитів, отриманих у неформальній освіті: Здобувач вищої освіти може пройти певні онлайн-курси, які пов'язані з темами дисципліни, на онлайн-платформах. При поданні документу про проходження курсу студенту можуть бути перезараховані певні теми курсу та нараховані бали за завдання.

Завдання і заняття: Усі завдання, передбачені програмою курсу мають бути виконані своєчасно і оцінені в спосіб, зазначений вище. Аудиторні заняття мають відвідуватись регулярно. Пропущені заняття (з будь-яких причин) мають бути відпрацьовані з отриманням відповідної оцінки не пізніше останнього тижня поточного семестру. В разі поважної причини (хвороба, академічна мобільність тощо) терміни можуть бути збільшені за письмовим дозволом декана.

Поведінка в аудиторії: На заняття здобувачі вищої освіти вчасно приходять до аудиторії відповідно до діючого розкладу та обов'язково мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Під час занять здобувачі вищої освіти:

- дотримуються етичних правил поведіння;
- знаходяться на своєму навчальному місці;
- не заважають викладачу проводити заняття та іншим здобувачам навчатися.

Під час контролю знань здобувачі вищої освіти:

- є підготовленими відповідно до вимог даного курсу;
- розраховують тільки на власні знання (не шукають інші джерела інформації або «допомоги» інших осіб);
- не заважають іншим;
- виконують усі вимоги викладачів щодо контролю знань.